

ЮРІЙ ШЕВЕЛЬОВ

ТРИПТИХ ПРО
ПРИЗНАЧЕННЯ
УКРАЇНИ

Видавець
Олександр
Савчук

Видавець Олександр САВЧУК
ХАРКІВ • 2023

УДК 821.116.2-4
Ш 37

На першій сторінці обкладинки:
Валерій Бондар. «Простір-крапка. Простір. Крапка» (2011)

Шевельов Юрій

Ш 37   **Триптих про призначення України** / Юрій Шевельов ; упоряд.
В. Склярова, Т. Данько ; передм. А. Порохівник. — 3-е вид., стер. —
Харків : Видавець Олександр Савчук, 2023. — 96 с. — (*Серія «Сло-
божанський світ». Випуск 5*).

ISBN 978-966-2562-92-7

Книгу складають три есеї видатного філолога Юрія Шевельова (1908–
2002): «Москва, Маросейка», «Над озером. Баварія», «Четвертий Харків».

Видано до 115-річчя від дня народження автора.

УДК 821.116.2-4

ISBN 978-966-2562-03-3 (*серія*)
ISBN 978-966-2562-92-7

© Склярова В., Данько Т.,
упорядкування, 2013
© Порохівник А., передмова, 2013
© Бондар В., художнє оформл., 2013

ПРО АВТОРА

Шевельов Юрій Володимирович (George Y. Shevelov; прізвище при народженні Шнейдер; псевдоніми Юрій Шерех (Yurij Šerech), Гр. Шевчук) народився 17 грудня 1908 р. у Харкові, помер 12 квітня 2002 р. у Нью-Йорку — славіст, мовознавець, літературний критик, публіцист. Філологічну освіту здобув у ХІНО (Харківський інститут народної освіти, тепер — ХНУ ім. В. Н. Каразіна), в аспірантурі навчався під орудою Леоніда Булаховського, ступінь кандидата філологічних наук отримав 1939 р. До початку 1943 р. викладав переважно українську мову. Емігрувавши до Німеччини 1944 р., був долучений до розбудови славістичних студій в Українському Вільному Університеті (Мюнхен, 1946–49), який 1949 р. надав Шевельову докторський ступінь. Водночас Шевельов був заступником голови об'єднання українських письменників МУР (Мистецький Український Рух). Викладав українську та російську мови у Люндському (Швеція, 1950–52), Гарвардському (США, 1952–54) та Колумбійському університетах (США, 1954–77). Двічі очолював Українську Вільну Академію Наук у США (1959–61, 1981–86). Обраний іноземним членом Академії наук України (1991).

Шевельов є автором понад п'ятисот статтів, розвідок, рецензій і книг із питань слов'янської філології. Він зробив вагомий внесок у розвиток таких ділянок славістичної науки, як історична фонологія, синтакса, літературна мова й правопис, історія мовознавства. Найбільшу кількість студій він присвятив українській мові. Окремими книжками вийшли такі його праці: *До генези називного речення* (1947, 2012), *Галичина в формуванні нової української літературної мови* (1949, 1975, 1996, 2003), *Нарис сучасної української літературної мови* (1951), *The Syntax of Modern Literary*

Ukrainian: The Simple Sentence (1963), *A Prehistory of Slavic: The Historical Phonology of Common Slavic* (1964, 1965), *Die ukrainische Schriftsprache, 1798–1965* (1966), *A Historical Phonology of the Ukrainian Language* (1979, переклад українською — 2002), *Українська мова в першій половині двадцятого століття 1900–1941: Стан і статус* (1987, 1998, 2008, 2009; англійською — 1989).

Його численні статті в ділянці літературної та театральної критики зібрані в кількох книгах: *Не для дітей* (1964), *Друга черга: література, театр, ідеології* (1978), *Третя сторожа* (1991). У Харкові вийшли передруки есеїв Шевельова в трьох томах *Пороги і заборіжжя* (1998), так само як і двотомовик його спогадів *Я — мене — мені... і докруги* (2001).

Шевельов був редактором або співредактором багатьох наукових і літературних видань: *МУР* (1946), *Арка* (1947–48), *Енциклопедія українознавства* (1949–52, 1955–89), *Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the United States* (1960–61), *Сучасність* (1978–81); *Encyclopedia of Ukraine* (томи 1–2, 1984–88) і серії *Historical Phonology of the Slavic Languages* (1973–97). Зредагував і видав збірки творів Василя Мови (1969, 1995), Леоніда Васильєва (1972), Василя Сімовича (1981), Віктора Домонтовича (1982), Олександра Потебні (1992).

Шевельов одержав почесні докторати Альбертського університету (Канада, 1983), Люндського університету (Швеція, 1984), Києво-Могилянської академії (1992), Харківського університету (1999). Обраний почесним членом Харківського історико-філологічного товариства (1994). Лявреат Національної премії України імені Тараса Шевченка (2000).

За матеріалом Якова Гурського
в *Encyclopedia of Ukraine*
(<http://www.encyclopediaofukraine.com>)
опрацювала й доповнила
Катерина Каруник

ЗМІСТ

<i>ПРО АВТОРА</i>	3
<i>ТРИ СМЕРТНІ ГРІХИ УКРАЇНИ І П'ЯТИЙ ХАРКІВ</i> <i>(А. Порохівник)</i>	5
МОСКВА, МАРОСЕЙКА	10
НАД ОЗЕРОМ. БАВАРІЯ	18
ЧЕТВЕРТИЙ ХАРКІВ	79